

GŁOS PODGÓRZA

BIULETYN INFORMACYJNY
DZIELNICY XIII

/ STARE PODGÓRZE / ZABŁOCIE / KABEL / PŁASZÓW /
/ RYBITWY / PRZEWÓZ /

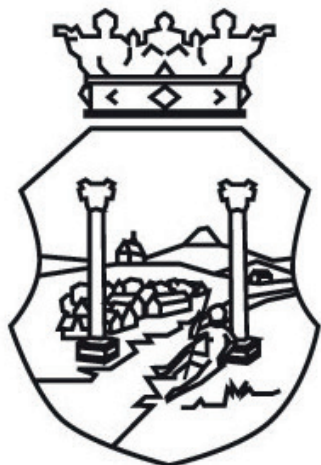
94 WYD. 3 / 2021

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY
ISSN 1428-9199

BUDŻET OBYWATELSKI 2021

RELACJA Z DOŻYNEK I MECZU MISTRZÓW POLSKI

TAJEMNICE KOŚCIOŁA ŚW. BENEDYKTA

DZIELNICA XIII PODGÓRZE

UCHWAŁY RADY DZIELNICY

Od ostatniego numeru „Głosu Podgórze” odbyły się trzy sesje, na których Rada Dzielnicy przyjęła dwadzieścia osiem uchwał.

Rada **zaopiniowała pozytywnie** ustalenie warunków zabudowy dla inwestycji pod nazwą - Przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku z funkcji magazynowo - produkcyjnej z częścią administracyjną na funkcję obiektu do zgromadzeń ludzi – punktu katechetycznego Kościoła Jezusa Chrystusa w Krakowie na działce nr 2/14 obr. 20 Podgórze przy ul. Golikowska 12. Planowana inwestycja, zdaniem Radnych, nie będzie kolidować z istniejącą obecnie zabudową na tym obszarze. Kościół Jezusa Chrystusa pod obecnym adresem prowadzi działalność od stycznia 2018 r.

Negatywnie radni **zaopiniowali** ustalenie warunków zabudowy dla inwestycji pn. „Utworzenie punktu zbierania surowców wtórnych, w tym złomu na działkach nr 236/46, 236/45, 236/44, 236/43, 236/31 obr. 47 Podgórze oraz działkach nr 205/5, 205/6 obr. 30 Podgórze, przy ul. Tischnera 18 w Krakowie”. Zdaniem radnych Dzielnicy XIII Podgórze punkt zbierania surowców wtórnych nie powinien znajdować się w centrum miasta, zaledwie kilkaset metrów od zabytkowego zespołu architektonicznourbanistycznego Starego Podgórze wpisanego do rejestru zabytków, a tego typu działalność powinna być prowadzona na obrzeżach miasta. Planowana inwestycja znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zielonych, wg Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa obok obszaru „ZU” – tereny zieleni urządzonej. Wokół przybywa budynków, a ich mieszkańcy chcą korzystać z terenów zielonych.

Rada wydała **pozytywną opinię** w sprawie wniosku w ramach Inicjatywy Lokalnej pt. „Nowe życie Fortu św. Benedykt”. Inicjatywa ma na celu organizację spotkań warsztatowych, których celem jest opracowanie wariantowej koncepcji dot. propozycji kierunków i form zagospodarowania Fortu. Inicjatywa lokalna pielęgnująca dziedzictwo kulturowe oraz zabytek, jakim bez wątpienia jest ten obiekt dają nadzieję na odnowienie i zachowanie jego wartości. Rada cieszy się z inicjatywy lokalnej w tym zakresie i ma nadzieję na podobne realizacje w przypadku wielu innych obiektów na terenie Dzielnicy XIII Podgórze.

Rada **pozytywnie zaopiniowała** projekt sporządzanego **miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Nowe Miasto”** w Krakowie. Jednocześnie Rada Dzielnicy XIII Podgórze **zawnioskował** o uwzględnienie w projekcie komunikacji tramwajowej na linii północ – południe (w kierunku Nowej Huty) łącznie z potencjalną nową przeprawą przez Wisłę.

Przyjęto uchwałę zawierającą szereg **postulatów i propozycji** do sporządzanego **miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Stary Prokocim”** w Krakowie.

Zgłoszono następujące postulaty:

1. Głównym ciągiem komunikacyjnym powinien być przebieg od węzła ul. Wielicka/Kamińskiego, wzdłuż torów kolejowych w formie estakady do połączenia z ul. Mierzeja Wiślana (trasa nowo bagrowa).
2. Zachowanie wielorzędowego szerokiego szpaleru drzew pomiędzy torowiskiem, a obecnymi zabudowaniami dawnych zakładów KABEL.
3. Zachowanie terenu zielonego przy ul. Wielickiej pomiędzy ul. Braterską i Świątnicką.
4. Zapewnienie bezpośrednich połączeń drogowych terenów dawnych zakładów KABEL z ul. Wielicką w celu uniknięcia obciążania dodatkowym ruchem ulicy Dworcowej.

GŁOS PODGÓRZA

Biuletyn Informacyjny Rady Dzielnicy XIII Podgórze
Wydawca: Rada i Zarząd Dzielnicy XIII Podgórze
Redaktor odpowiedzialny za wydanie: Jarosław Komorniczak
Redaktor prowadzący: Szymon Turcza-Jurczyński
Redaktor Naczelny: Szymon Toboła
Projekt graficzny i skład: Szymon Turcza-Jurczyński
Druk: Wydawnictwo-Drukarnia Ekodruk s.c.
Nakład: 2500 egz.

Rada Dzielnicy XIII Podgórze
Rynek Podgórski 1, pokój 12
tel. 12 656 62 25, tel./fax 12 423 55 29
e-mail: rada@dzielnica13.krakow.pl
www.dzielnica13.krakow.pl
facebook.com/DzielnicaXIIIPodgorze

Zapraszamy Mieszkańców do kontaktu w sprawie artykułów i nadsyłania tekstów! Zdjęcia prosimy przysyłać w osobnych plikach.

5. Ograniczenie maksymalnej wysokości zabudowy na terenach dawnych zakładów KABEL do 21 metrów.
6. Zapewnienie rozwiązań, które nie pogłębią problemu zalania terenów osiedla Kabel i ul. Prokocimskiej, w tym:
 - a. odpowiedniej rozbudowy kanalizacji deszczowej, która nie obciąży istniejącego kolektora
 - b. zapewnienie odpowiedniej retencji wód deszczowych przez zachowanie odpowiedniej ilości terenów zielonych
7. Teren dawnych zakładów KABEL należy przeznaczyć przede wszystkim pod zabudowę usługową z wyłączeniem funkcji przemysłowej i magazynowej, z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyłącznie w obszarach oznaczonych jako U.11 i U.14 w obecnie obowiązującym MPZP Wielicka – Wschód.
8. Na terenach dawnych zakładów KABEL należy zarezerwować teren pod:
 - a. lokalizację usług publicznych – szkoła, przedszkole, dom kultury
 - b. ogólnodostępny park
9. Zachowanie charakteru zabudowy Starego Prokocimia.
10. Uniemożliwienie dogęszczania jednorodzinnej zabudowy Starego Prokocimia zabudową wielorodzinną oraz jednorodziną w formie bliźniaków.
11. Zachowanie istniejących terenów zielonych na obszarze Starego Prokocimia.
12. Kształtowanie szpaleru drzew wzdłuż ul. Wielickiej na odcinku od ul. Braterskiej do ul. Prostej.
13. Zachowanie obecnego charakteru alei Dygasińskiego.

Pozytywnie zaopiniowano projekt budowlany PB-D-5430421-D z dnia 21 czerwca 2021 r. dla zadania inwestycyjnego pn. „Budowa ciągu pieszo-jezdnego KDX.1 w Krakowie” w pobliżu ul. Orawskiej.

Ponadto zgłoszono następujące uwagi do projektu:

1. Należy zachować ciągłość i niweletę chodnika wzdłuż ulicy Orawskiej,
2. Należy zachować obrzeża granitowe.
3. Należy rozważyć zmniejszenie maksymalnej szerokości z proponowanych 5m do 3,5m zgodnie z sugestiami mieszkańców.
4. Należy zaprojektować wjazd na działkę nr 173.

Rada Dzielnicy XIII Podgórze **zawnioskowała do Zarządu Dróg Miasta Krakowa o zastosowanie znaków pionowych B-36 zakaz zatrzymywania się wraz z tabliczką uzupełniającą T-24 odholowanie pojazdu na ulicy Grochowej w Krakowie na odcinku pomiędzy ulicą Kozia a ulicą Motyla po lewej stronie jadąc w stronę ul. Koziej, z wyjątkiem odcinka od skrzyżowania z ul. Motyla do wysokości posesji nr 22 ul. Grochowej po prawej stronie jezdni.**

Podczas dni kąpieliskowych nad Zalewem Bagry, kierujący pojazdami pozostawiają je zaparkowane przy ulicy Grochowej po obu stronach wbrew zapisom Art.46 Ustawy Prawo o Ruchu Drogowym. Często dochodzi do utrudnienia przejazdu pojaz-

dów samochodowych jak i linii autobusowej MPK lub jego blokady, jak również zmusza pieszych do zejścia z chodnika i poruszania się jezdnią. Art.130a Ustawy Prawo o Ruchu Drogowym daje możliwość służbom porządkowym odholowania pojazdu tylko w przypadku kiedy już dojdzie do zatamowania ruchu. Stosując w/w oznakowanie służby porządkowe dostaną możliwość zastosowania art.130a przed wystąpieniem zablokowania ruchu. Stanowisko zostało wypracowane podczas posiedzenia Komisji Praworządności i Bezpieczeństwa w której brali udział przedstawiciele Straży Miejskiej Miasta Krakowa oraz Policji.

Negatywnie zaopiniowano możliwość zbycia w trybie bezprzetargowym działki nr 272/8 obr. 106 jedn. ew. Podgórze o pow. 1973 m², położonej przy ulicy Bartników w Krakowie, jako dopełnienie sąsiednich działek nr 392/2 (pow. 7,2583 ha), 271/8, 271/7, 267/7 (pow. 0,2486 ha), 271/9 i 267/8 (pow. 0,1184 ha). Przedmiotowa działka leży wzdłuż ciągu drogi – ul. Bartników i zdaniem Radnych powinna zostać zachowana w zasobach Gminy Kraków jako zabezpieczenie terenu pod przyszłą rozbudowę ulicy Bartników lub pod budowę chodnika wzdłuż tejże ulicy.

■ oprac. Jarosław Komorniczak
Członek Rady i Zarządu Dzielnicy XIII Podgórze

SENIORZE! ZASZCZEP SIĘ PRZECIW GRYPIE ZA DARMO!

Z dniem 15 września 2021 r. możliwa jest rejestracja na bezpłatne szczepienia przeciw grypie dla osób po 65 roku życia zameldowanych w Dzielnicy XIII Podgórze. Działania te są wspierane przez Radę Dzielnicy.

Zapisy dla mieszkańców Dzielnicy XIII Podgórze będą się odbywały pod adresem:

ul. Kościuszki 35
30-105 Kraków w godzinach 7:00 - 19:00.

Szczepienia są realizowane do wyczerpania zapasów szczepionek przeciw grypie. W Polsce rejestruje się od kilkuset tysięcy do kilku milionów zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę w zależności od sezonu epidemicznego. Szczyc zachorowań ma miejsce zwykle między styczniem a marcem. Grypa powoduje zachorowania o charakterze epidemii, występujących co sezon lub pandemii, powtarzających się co kilkanaście-kilkadziesiąt lat, które mają zasięg ogólnosiwiatowy. Szczepienia przeciw grypie zapobiegają zachorowaniom oraz zapewniają wysoką ochronę przed powikłaniami pogrypowymi, które mogą być równie groźne co sama choroba. Rada Dzielnicy XIII zachęca do darmowych szczepień w trosce o siebie i swoich bliskich!

“Mecz Mistrzów Polski” czyli wyjątkowe święto sportu na Podgórzu s. 5

Na stadionie przy ulicy Rydlówka z początkiem września odbyło się ważne święto. O dwóch wyjątkowych spotkaniach piłkarskich, atrakcjach dla mieszkańców Podgórza i całego Krakowa, a także samych obchodach stulecia istnienia klubu RKS Garbarnia piszemy w tym numerze.

Święto Plonów na Podgórzu, czyli relacja z Dożynek! s. 6

Po roku przerwy na teren Podgórza powróciły obchody tego ważnego święta. Celebracja obrzędów związanych ze szczęśliwie ukończonymi zniwami to ważna część lokalnego dziedzictwa kulturowego, ale i wyjątkowa atrakcja dla mieszkańców miasta.

Budżet Obywatelski 2021 s. 8

Jak co roku mieszkańcy Krakowa mają możliwość zdecydować, na co przeznaczone zostaną środki z Budżetu Obywatelskiego. Prezentujemy zasady głosowania, terminy ważne z perspektywy mieszkańców jak i zgłaszających projekty organizacji, a także prezentujemy zgłoszone projekty. Najważniejsza wiadomość do mieszkańców jest jednak prosta - głosujmy!

Tajemniczy kościół św. Benedykta s.11

Temat górującego nad “Trzynastką” kościoła powraca w gazetce regularnie. Tym razem zapraszamy na wyjątkową opowieść o tajemniczej i bardzo mało znanej historii tego zabytku. W roli przewodnika wystąpi doświadczony w tym zakresie Maciej Miezan z Rady Dzielnicy XIII. Już teraz zapraszamy - zarówno na ostatnie strony numeru, jak i na spacer!

Szlakiem Podgórskich Ulic s. 13

Jesień to okazja do wyjątkowych spacerów, wzbogaconych o widok jesiennej aury. Podgórze przez cały rok ma swoim mieszkańcom do zaoferowania wiele wartościowych lokalizacji.

RKS GARBARNIA

W sobotę 4 września 2021 roku przy ul. Rydlówka 23 odbył się "Mecz Mistrzów Polski" z okazji 100-lecia Garbarni. Sobotni pojedynek był prawdziwym świętem zarówno dla całej klubowej społeczności, jak i mieszkańców Krakowa.

TŁUMY NA TRYBUNACH I DWA WYJĄTKOWE MECZE!

Wydarzenie cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem, a spotkanie z perspektywy trybun obserwował komplet publiczności, która zaczęła gromadzić się już dwie godziny wcześniej (gdy rywalizację na murawie stoczyli oldboje Garbarni grający z Reprezentacją Krakowa). Była to znakomita okazja do spotkania zawodników, którzy niegdyś reprezentowali brązowo-białe barwy, a także występowali w innych krakowskich zespołach.

Punktualnie o 14:00 wybrzmiał pierwszy gwizdek arbitra, który dał początek rywalizacji. W 20. minucie spotkania prowadzenie objęła Reprezentacja Krakowa, a na listę strzelców po podaniu Pawła Brożka wpisał się Łukasz Kubik. „Brązowi” ambitnie walczyli, aby doprowadzić do remisu, lecz dogodnych okazji nie udało się przełożyć na bramki.

ZASZCZYTNY NA TLE SPORTOWEJ RYWALIZACJI!

Tuż przed głównym meczem i rywalizacją Garbarni z 13-krtonym mistrzem Polski – Wisłą Kraków na płycie stadionu odbyły się trzy uroczystości. Najpierw po siedmiu nieprzerwanych latach gry w brązowo-białych barwach pożegnano Marka Masiudę, który w lecie rozstał się z Klubem, następnie na murawie zaprezen-

wały się wszystkie drużyny Akademii Piłkarskiej RKS Garbarnia. Chwilę później prezesi obu klubów (RKS'u oraz TS Wisła Kraków) wymienili się pamiątkowymi koszulkami.

EMOCJE, EMOCJE I JESZCZE RAZ EMOCJE!

Punktualnie o godzinie 16:00 przystąpiono do sportowych zmagania, które lepiej rozpoczęła występująca gościnnie przy ulicy Rydlówka Biała Gwiazda, obejmując prowadzenie w 9. minucie spotkania. Podopieczni trenera Macieja Musiała odpowiedzieli w 26. minucie, gdy fantastycznym uderzeniem zza pola karnego popisał się Wojciech Słomka. W 43. minucie wypełniony po brzegi stadion Garbarni wpadł w euforię, gdy prowadzenie „Brązowym” zapewnił Mateusz Bartków. Po przerwie gospodarze byli bliscy zdobycia trzeciej bramki, lecz Bartłomiej Korbecki trafił w słupek. W odpowiedzi w 62. minucie na listę strzelców wpisał się Hubert Sobol, tym samym ustalając wynik meczu na remis 2:2. Oprócz sportowych emocji nie brakowało atrakcji dla najmłodszych kibiców, którzy mogli korzystać ze specjalnie przygotowanej strefy zabaw, w której znajdowały się między innymi dmuchane zjeżdżalnie. Ponadto przez cały czas trwania imprezy obecna była klubowa maskotka – Młody Lew, z którym najmłodszy ochotczy robili sobie wspólne zdjęcia i świętowali klubowy jubileusz!

■ Szymon Turcza-Jurczyński

DOŻYNKI DZIELNICOWE NA PRZEWOZIE

Po roku przerwy na teren Podgórza powróciły obchody Święta Plonów. Celebracja obrzędów związanych ze szczęśliwie ukończonymi żniwami to ważna część lokalnego dziedzictwa kulturowego. Dlatego, w pierwszą niedzielę września (5.09), odbyły się dożynki dzielnicowe organizowane przez Centrum Kultury Podgórza oraz Dzielnicę XIII Podgórza.

“CHODZI O CHLEB” - RADNY ANDRZEJ RADWAN O TRADYCJI DOŻYNEK

“(…) i szacunek do pracy i do właśnie chleba. Chleb nam się nigdy nie przeje, chleba nigdy nie będziemy mieli za wiele” tłumaczy w rozmowie z Redakcją Andrzej Radwan - jeden z organizatorów tegorocznych Dożynek na Przewozie i Radny Dzielnicę “XIII”. “Okręg 21 to okręg wiejski. Przypisany do miasta, ale należący także do rolników. Może na pierwszy rzut oka więcej przestrzeni zajmuje zabudowa mieszkalna, ale wystarczy się dokładniej rozglądać, wychylić za zwrócone w stronę centrum budowle i dostrzeżemy ciągnące się pola uprawne. Dlatego w okresie jesiennym dziękujemy za to dobro, za plony z terenów od mostu Wandy aż po Brzegi i z całej okolicy”. Dożynki to ludowe święto połączone z obrzędami dziękczynnymi za ukończenie żniw i prac polowych. Podkreślanie wartości darów natury i krzewienie idei szacunku do tego, co człowiek wypracuje we współpracy z przyrodą sięga samego początku naszej państwowości. Zwyczaj ten,

praktykowany przez Słowian i plemiona bałtyckie, w różnych stronach Polski przetrwał do dziś, pomimo naporu nowych przyzwyczajeni i wartości. Symbolika obecna także w trakcie tegorocznego święcie na Przewozie przypomina o dawnych czasach i o tradycji ludowej.

RELACJA Z WYDARZENIA OKIEM CENTRUM KULTURY PODGÓRZA

Na terenie zielonym przy Klubie Przewóz – filii CKP (ul. Łutnia 1) o godzinie 14.00 gości przywitała muzyka na żywo w wykonaniu Orkiestry Dętej. Święto rozpoczęło się o godz. 15.00 uroczystym korowodem oraz przekazaniem symbolicznych bochenków chleba. Następnie goście podziwiać mogli występy artystyczne przygotowane przez uczniów Szkoły Podstawowej nr 137. Wśród wielu atrakcji znalazł się m.in. spektakl dla dzieci „Słoń jest szczęśliwy” w wykonaniu Teatru Otwartego oraz koncert „Złote przeboje” w wykonaniu Artura Witkowskiego. Największe przeboje muzyki polskiej wykonała Anna Kukawska. Pasjonaci historii zostali zaproszeni do wysłuchania opowieści pana Franciszka Słowika, który przedstawił realia życia w dawnym Przewozie, opisał zapomniane miejsca i opowiedział o najważniejszych lokalnych wydarzeniach. Podczas zabawy można było spróbować tradycyjnego poczęstunku, grochówki wojskowej, a także obejrzeć pokaz pierwszej pomocy. Dodatkowo dla najmłodszych przewidziane zostały atrakcje prowadzone przez profesjonalnych animatorów, słodki poczęstunek, konkursy z nagrodami i liczne niespodzianki. Wydarzenie zakończyła dożynkowa biesiada muzyczna. Wywodzące się ze słowiańskiej kultury ludowej święto zainaugurowane zostało dziękczynną Mszą Świętą w Kościele Niepokalanego Serca Maryi (ul. Półnanki 100).

OFERTA DLA KAŻDEGO

Tegoroczne dożynki to doskonały przykład połączenia tradycji z rozrywką, która przyciągnęła do Klubu Przewóz przy ul. Łutnia 1 bardzo wielu gości. Najbardziej organizatorzy zadbał o najmłodszych gości wydarzenia - na dzieci i młodzież czekały atrakcje w postaci wymienionych wyżej występów teatralnych, koni, gier i zabaw. Wyjątkową atrakcją była także obecność strażaków z Ochotniczej Straży Pożarnej - Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 4 zameldowała się na placu przy ul. Łutnia 1 ciesząc najmłodszych obecnością strażaków. Pokaz sygnałów dźwiękowych jak i możliwość wejścia do wozu strażackiego na pewno zapadną w pamięć niejednemu z gości na tegorocznych dożynkach. Jak w rozmowie z redakcją podkreśla Andrzej Radwan, który sam jest ratownikiem medycznym i honorowym dawcą krwi, bardzo cieszy także obecność wolontariuszy z Polskiego Czerwonego Krzyża, którzy prezentowali zasady pierwszej pomocy i prowadzili szkolenia dla gości. Ta ostatnia atrakcja cieszyła się również dużym zainteresowaniem wśród młodzieży co i osób dorosłych.

WSPÓLNY WYSIŁEK I WSPÓLNA RADOŚĆ

W rozmowie z Redakcją Radny Andrzej Radwan podkreśla rolę, jaką przy organizacji takiego przedsięwzięcia pełni współpraca. Tegoroczne dożynki to efekt współpracy Rady Dzielnicy XIII Podgórze (ze szczególnym udziałem Radnego Andrzeja Radwana oraz Przewodniczącego Szymona Toboły), Centrum Kultury Podgórze (w szczególności Pani Iwony Wernikowskiej z Działu Organizacji Imprez i Edukacji oraz filii Klub Przewóz), przedstawicieli Programu Aktywności Lokalnej, Szkoły Podstawowej nr 137, Ochotniczej Straży Pożarnej, Pol-

skiego Czerwonego Krzyża i wielu innych organizacji, instytucji, przedsiębiorstw. Czy było warto? Mieszkańcy Krakowa, a w szczególności Podgórze licznie odwiedzili tegoroczne dożynki dzielnicowe. Piękna pogoda oraz uroczysta atmosfera towarzyszyła uczestnikom wydarzenia przez cały dzień. Serdecznie dziękujemy wszystkim przybyłym gościom za wspólne świętowanie.

■ Szymon Turcza-Jurczyński
w rozmowie z Radnym Andrzejem Radwanem

■ Dorota Łesyk - Centrum Kultury Podgórze

■ fot. Centrum Kultury Podgórze

SZCZEGÓLNE PODZIĘKOWANIA ZA WSPARCIE TEGOROCZNEGO ŚWIĘTA RADA DZIELNICY KIERUJE DO OSÓB I PODMIOTÓW ZAANGAŻOWANYCH:

BARBARA JÓŻKOWICZ, KRZYSZTOF SŁOWIK,
PIOTR JANIK, EWA NGUYEN ANH, KRZYSZTOF RUSIN,
DOROTA GŁOWACKA, ANNA HESSE GAWĘDA,
MARLENA SZEWCZYK, IWONA WERNIKOWSKA,
FRANCISZEK SŁOWIK, GRZEGORZ SOCHA, TOMASZ
KOŁODZIEJCZYK, TADEUSZ GRZESIKOWSKI, ELŻBIETA
KOWINA, KLAUDIA KOWINA, MAŁGORZATA
CIAŁOWICZ, PAULINA GOSTEK, MARIUSZ Ś
WIATOWIEC, IZABELA KOPEĆ, RADOSŁAW KARAŚ,
RAFAŁ ADAMUSZEK, OSP PRZEWÓZ ORAZ JRG 4,
PROMINEX

BUDŻET OBYWATELSKI 2021 MIESZKAŃCY KRAKOWA ZNÓW DECYDUJĄ!

Znamy już pełną listę projektów poddanych pod głosowanie w tej edycji Budżetu Obywatelskiego. Głosowanie rozpocznie się już 1 października i potrwa przez 10 dni.

JAK ZAGŁOSOWAĆ W BUDŻECIE OBYWATELSKIM?

Procedura głosowania nie powinna zaskoczyć nikogo, kto miał już wcześniej do czynienia z Budżetem Obywatelskim. Jak w rozmowie z Redakcją mówi pracownik Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa całość procesu jak i zasady obowiązujące przy głosowaniu zostały bezpośrednio przeniesione z roku poprzedniego. Jak w rozmowie z Redakcją podkreślają pracownicy Urzędu Miasta Krakowa, jest to widoczne nawet w fakcie, że większość kart do głosowania została wydrukowana przy okazji przygotowań do edycji z 2020 roku. System jest prosty - każdy głosujący musi oddać głos na 6 różnych projektów zadań (w tym: 3 głosy na zadania o charakterze dzielnicowym w dzielnicy swojego zamieszkania i 3 głosy na zadania o charakterze ogólnomiejskim). Najwyżej oceniony przez głosującego projekt zadania otrzymuje 3 punkty, a najniżej 1 punkt.

Najważniejszą informacją z punktu widzenia chcących decydować o wydatkach publicznych w tej edycji obywateli jest fakt, że znów mogą to zrobić na dwa sposoby. Można zagłosować:

- elektronicznie – poprzez platformę internetową dostępną za pośrednictwem strony budzet.krakow.pl;
- osobiście – poprzez kartę do głosowania w wybranym punkcie głosowania.

Wyniki głosowania, które zakończy się w niedzielę 10 października poznamy jeszcze w tym samym miesiącu - 29 października odbędzie się ich oficjalne ogłoszenie. Następnie w połowie kolejnego miesiąca, bo 15 listopada dojdzie do zatwierdzenia formalnego realizacji zwycięskich projektów z listy najbardziej popularnych wśród mieszkańców inicjatyw.

GDZIE GŁOSUJE "TRZYNASTKA"

Dzielnica Podgórze może pochwalić się największą liczbą punktów do głosowania ze wszystkich krakowskich dzielnic. Ten fakt nie dziwi, ponieważ rok rocznie to właśnie XIII góruje w rankingu popularności tej inicjatywy i frekwencji przy urnach (także tych internetowych - a więc w głosowaniach on-line). Mieszkańcy mogą decydować o losach tegorocznych projektów zgłoszonych w BO w jednym z 15 punktów! Są to:

- Centrum Kultury Podgórze Siedziba Główna (czynne 1-10 października)
- Biblioteka Kraków - Filia nr 46 przy ul. B. Limanowskiego 4 (1-10 października)
- PAL Rybitwy (5 i 7 października)
- Stadion Korona przy Parkowej 12a (2-9 października)
- Park Bagry Wielkie przy Kaczej 35 (2 października)
- Kościół Niepokalanego Serca NMP Rybitwy (3 i 10 października)
- Kościół MB Fatimskiej Mały Płaszów (10 października)
- Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa w Płaszowie (10 października)
- Kościół św. Kingi w Krakowie (10 października)
- Szkoła Podstawowa 137 przy ul. Wroblela (4-8 października)
- Szkoła Podstawowa 65 przy ul. Golikówka (4-8 października)
- Zespół Szkół nr 15 przy ul. Goszczyńskiego (4-8 października)
- Szkoła Podstawowa nr. 29 przy al. Dembowskiego (4-8 października)
- Szkoła Podstawowa nr. 26 przy ul. Krasickiego (4-8 października)
- Zespół Szkół nr 1 przy ul. Myśliwskiej (4-8 października)

NA CO GŁOSUJEMY W TYM ROKU W DZIELNICY?

15 września UMK opublikował listę projektów ostatecznie zatwierdzonych do głosowania. Lista jest długa i pełna znakomitych projektów wartych docenienia. W ramach głosowania na projekty dzielnicowe mieszkańcy mogą wesprzeć:

- Instalację pitników miejskich umożliwiających mieszkańcom korzystanie z darmowej wody (proponowane lokalizacje to: 1. Plac Bohaterów Getta, 2. Łąka pod Fortem Benedykta, 3. Okolice Kopca Krakusa, 4. Pętla Mały Płaszów) (nr 2/21)
- Stworzenie placu zabaw na Parkowej (nr 1/21)
- Stworzenie Zielonego Skweru „Ptasi Zagajnik” przy ul. Myśliwskiej (nr 3/21)
- Przeobrażenie zaniedbanego terenu przy ul. Siemomysła w „Baśniowy ogród” (nr 4/21)

- Instalację tablic elektronicznych na Rondzie Matecznego sygnalizujących czasy odjazdu środków komunikacji miejskiej (nr 7/21)
 - Stworzenie zielonego skweru przy ul. Kielkowskiego na Zabłociu (nr 8/21)
 - Zabezpieczenie ul. Dekerta poprzez montaż progów listwowych i ograniczenia prędkości pojazdów (nr 9/21)
 - Metamorfozę terenów zielonych przy ul. Rydlówka w Ogród Podgórze (nr 10/21)
 - Stworzenie Saskiego parku kieszonkowego przy ul. Saskiej od strony Nowohuckiej (nr 11/22)
 - Ofertę "Badminton rodzinny" czyli darmowych zajęć dla mieszkańców "Trzynastki" mających na celu połączenie aktywności sportowej z poprawą zdrowia i wzmocnieniem więzi rodzinnych (nr 13/21)
 - Ofertę pilates oraz warsztaty nordic walking w formie darmowych spotkań sportowo - rekreacyjnych (nr 14/21)
 - Utworzenie stref zieleni "Zielona Parkowa" na obiekcie Centrum Sportu Parkowa (nr 15/21)
 - Zakup sprzętu komputerowo interaktywnego wraz z akcesoriami dla seniorów z Dzielnicy XIII (nr 18/21)
 - Ofertę dogoterapii dla dzieci z niepełnosprawnościami, czyli rehabilitacji i zabaw z wyszkolonymi psami pod okiem psiego (nr 20/21)
 - Zakup nowych publikacji oraz dostępu do platform e-bookowych dla dzieci, młodzieży ale i dorosłych z podgórze i wyposażenie filii nr 4 Biblioteki Kraków (nr 21/21)
 - Organizację kina w plenerze "Kino na Plaży" na terenie Bagrów Wielkich (nr 22/21)
 - Ofertę dla każdego pokolenia - wyjazd do ośrodka Centrum Wypoczynku JordaNova w Gołkowicach Górnych, seria wycieczek, seansów w kinie PARADOX i spotkań w ramach integracji między pokoleniami (nr 24/21)
 - Kontynuację zeszłorocznego projektu Zielone „SERCE” Podgórze i rozwój terenów zielonych oraz zwiększanie atrakcyjności dzielnicy (nr 26/21)
 - Stworzenie Mini ogrodu sensorycznego i ścieżki biologicznej dla Podgórze (nr 28/21)
 - Zakup alkomatu oraz urządzenia typu Drug Test na potrzeby Policji w celu zwiększenia bezpieczeństwa w dzielnicy (nr 29/21)
 - Montaż trzech bezpiecznych wyniesień jezdni z przejściami dla pieszych na terenie Zabłocia (nr 30/21)
 - Postawienie 3 praktycznych oraz estetycznych koszy do segregacji odpadów na terenie popularnych lokacji w Dzielnicy (nr 34/21)
 - Wyrównanie najazdów i krawężników przejazdów rowerowych na obustronnych drogach rowerowych na ulicach: Lipska, Surzyckiego, Rybitwy i Christo Botewa (nr 35/21)
 - Uporządkowanie, udostępnienie i zagospodarowanie terenu zielonego znajdującego się pomiędzy ulicą Gipsową a Siemomysła w pobliżu osiedla SM Kabel (nr 39/21)
 - Organizację cyklu warsztatów dla dzieci i młodzieży z komunikacji oraz emocji, a także ogólnodostępne dyżury psychologa w Szkole Podstawowej 47 w Podgórzu (nr 43/21)
 - Zagospodarowanie terenu zielonego przy ul. Koszykarskiej i utworzenie "Smoczego skweru" (nr 43/21)
 - Stworzenie miejsca rekreacji i wypoczynku dla terenu obejmującego przestrzeń między wałem wiślanym a Wisłą na terenie Płaszowa w rejonie osiedla Lipska (nr 44/21)
 - Przekazanie 800 darmowych biletów do kina dla seniorów z Dzielnicy Trzynastki (nr 46/21)
 - Posadzenie 100 drzew na terenie Starego Podgórze (nr 47/21)
 - Ustawienie toalety publicznej na Plantach Floriana Nowackiego dostępnej dla wszystkich spacerowiczów (nr 48/21)
 - Stworzenie "Pumptracka", czyli pierwszego na terenie Podgórze uniwersalnego toru do zabawy i doskonalenia jazdy na rowerze, hulajnodze i rolkach oraz zagospodarowanie terenów zielonych w okolicy (nad Zalewem Bagry) (nr 50/21)
 - Utworzenie Podgórskiego Tajemniczego Ogrodu przy ul. Gromadzkiej, czyli miejsca spotkań i wypoczynku dla Mieszkańców Podgórze (nr 52/21)
 - Wymalowanie pasów, wprowadzenie oznakowania przejścia i wybudowanie dedykowanego oświetlenia na 2-ch przejściach dla pieszych przez ul. Bonarka (nr 55/21)
 - Uporządkowanie i oczyszczenie ze śmieci i dzikich wysypisk terenu zielonego znajdującego się w obrębie ulic: Wielicka, Robotnicza, Plac Przystanek i Aleja pod Kopcem (nr 58/21)
 - Zakup dwóch kaczkomatów (elektronicznych automatów bezpłatnie dozujących specjalistyczną karmą dla ptactwa wodnego) oraz ich montaż nad Zalewem Bagry (nr 60/21)
 - Modernizację sali gimnastycznej wraz z zapleczem w KS Płaszowianka do korzystania przez młodzież z Dzielnicy XIII (nr 62/21)
 - Odmianę osiedla Śliska-Mitery Krasickiego-Kutrzeby rozumianą jako budowę wyniesionego przejścia dla pieszych, remont ulicy i wymiana oświetlenia (nr 63/21)
 - Zakup i montaż ławek na wzgórzu Lasoty, w pobliżu kopca Kraka i udostępnienie dla mieszkańców nowych (nr 65/21)
- Przypominamy, że każdy mieszkaniec Dzielnicy w trakcie głosowania wspiera więcej niż jeden projekt, dlatego warto zapoznać się z całą ofertą. Szczegółowe informacje na temat wszystkich projektów znajdują się w rozpisce udostępnionej przez BO 2021 na stronie budzet.krakow.pl

PROJEKTY MIEJSKIE W 2021 ROKU

Poza projektami realizowanymi bezpośrednio wewnątrz każdej z krakowskich dzielnic osobno co roku przygotowujemy są listy propozycji rozwiązań o zasięgu miejskim. Jak co roku wiele z nich swoim działaniem bezpośrednio dotyka obszaru "Trzynastki". Są to między innymi:

- **Lodowisko dla krakowian**, a więc kolejna realizacja planowana przy Parkowej 12a. Projekt zakłada utworzenie lodowego mini-miasteczka w skład którego wejdzie mobilne lodowisko z alejkami lodowymi (projekt nr 3)
- **SZYBCIEJ TRAMWAJEM po krakowskich torach**, czyli montaż nowoczesnej infrastruktury jak rozjazdy i zwrotnice tramwajowa przy ul. Brożka (projekt nr 2)
- **Ścieżka w Koronach Drzew** czyli przekształcenie zielonego terenu przy ul. Kurczaba w unikatową na skalę całego Miasta ścieżkę edukacyjno-przyrodniczą (projekt nr 98)
- **Centrum Pomocowe dla Krakowian** czyli przedłużenie działań z terenu dzielnicy XII. Stworzenie przestrzeni łączącej osoby potrzebujące z chcącymi pomagać (projekt nr 167)
- Projekt **Strefa relaksu na Podgórzu** zakładający stworzenie strefy relaksu na obiekcie Centrum Sportu Parkowa, którym zarządza Klub Sportowy Kabel Kraków (projekt nr 42)
- **Joga na trawie dla mieszkańców Krakowa**, czyli projekt mający na celu organizację wakacyjnych zajęć jogi na otwartym powietrzu, w terminie 18 czerwca-28 sierpnia 2022 (projekt nr 116)

Projektów związanych z "Trzynastką" i mogących poprawić komfort, bezpieczeństwo lub różne inne aspekty życia mieszkańców jest dużo więcej. Pełna lista projektów, zarówno dzielnicowych jak i realizujących założenia ważne dla mieszkańców całego miasta znajduje się pod adresem internetowym budzet.krakow.pl/projekty.

PIKNIK BUDŻETU OBYWATELSKIEGO W DZIELNICY

Budżet Obywatelski to ten typ projektu, który w swoim centrum ma społeczność lokalną i dbanie o rozwój mieszkańców. Między innymi z tego powodu Dzielnica XIII Podgórze w dniu 2 października 2021 r. w godzinach 10:00 – 17:00 organizuje Piknik tematyczny, związany z rozpoczęciem dzień wcześniej głosowaniem.

W trakcie jego trwania wnioskodawcy, którzy do 20 września potwierdzili swoją obecność, którzy działają na terenie Dzielnicy XIII będą mieli okazję opowiedzieć o swoim projekcie. Każdy z Wnioskodawców będzie miał do dyspozycji namiot, w którym będzie mógł w dowolny sposób zaprezentować złożony przez siebie projekt oraz zachęcić do głosowania na niego. Co ważne, piknik Budżetu Obywatelskiego połączony będzie ze stacjonarnym punktem głosowania - przekonani do oddania swojego głosu mieszkańcy będą mogli od razu wesprzeć wybrany przez siebie projekt. Zapraszamy serdecznie, ponieważ jest to wyjątkowa okazja by poznać działających przy inicjatywie ludzi oraz zbliżyć się do samej idei BO!

BUDŻET OBYWATELSKI ZMIENIA KRAKÓW I PODGÓRZE

Inicjatywa Budżetu Obywatelskiego jest od początku swojego istnienia stworzona z myślą o jednej najważniejszej grupie - mieszkańcach Miasta i Dzielnicy. Każdą edycję poprzedzają konsultacje z mieszkańcami i serie spotkań, od niedawna większość z nich odbywa się w formie internetowej. Ocena formalna i oddanie projektów pod głosowanie to przekazanie inicjatywy obywatelom, którzy swoimi głosami mogą zmieniać wygląd naszego miasta. Zgłoszone w tym roku projekty są na to idealnym dowodem, po raz kolejny mamy do dyspozycji bardzo wiele projektów o charakterze proekologicznym, zwiększającym bezpieczeństwo w Dzielnicy lub Mieście oraz dostosowującym infrastrukturę do potrzeb konkretnych terenów. Budżet Obywatelski w poprzednich latach wsparł lub umożliwił przeprowadzenie takich zmian w Dzielnicy jak na przykład rewitalizacja Stadionu Korona, utworzenie skwerów i terenów zielonych przy ulicy Lipskiej, parku przy ulicy Wadowickiej oraz rewitalizację i dostosowanie do potrzeb mieszkańców terenów w okolicy Zalewu Bagry (i to wielokrotnie, co opisywaliśmy w poprzednich numerach Głosu Podgórze). Budżet Obywatelski to także inwestycje takie jak instalacja na terenie miasta urządzeń umożliwiających pierwszą pomoc czy też rozbudowa infrastruktury i zakup sprzętu dla Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie "Trzynastki". Przykłady, gdzie środki z poprzednich edycji BO wsparły wysiłki działaczy miejskich, aktywistów i organizacji pracujących na rzecz Dzielnicy lub też poprawiły codzienność mieszkańców jest wiele. Jak co roku Rada Dzielnicy XIII Podgórze wspólnie z Redakcją "Głosu Podgórze" zachęcają do głosowania w Budżecie Obywatelskim dla Krakowa 2021.

■ Szymon Turcza-Jurczyński

WZOROWY PARK Z INICJATYWY MIESZKAŃCÓW!

Bez intensywnych kolorów, przebijającego się na pierwszy plan metalu i niepotrzebnych ingerencji. „Ogród Chwastowy” to park kieszonkowy, który służy mieszkańcom tak, jak sami sobie tego zażyczyli!

ZAMIAST NIEUŻYTEKÓW - NATURA

Ulica Wadowicka i okolica ronda Matecznego raczej nie kojarzą nam się w pierwszej kolejności z harmonią i okazją do odetchnięcia na łonie natury. Od kilku lat okolica ta może pochwalić już nie jednym, a dwoma terenami będącymi przeciwwagą do zgiełku komunikacyjnego panującego tutaj w godzinach szczytu. Poza Parkiem Uzdrowskim mieszkańcom służy także jeden z projektów Ogródów Krakowa – „Ogród Chwastowy” znajdujący się przy ul. Wielickiej, tuż obok stacji BP.

Nie ma tutaj kolorowych konstrukcji, dużej ilości rzeczy do zabawy. Wszystko jest tak sprytnie wkomponowane w naturę, że nie rzuca się w oczy. I właśnie o to chodziło w projekcie tego parku kieszonkowego. To tak zwany naturalny plac zabaw – często określany także jako „nie plac zabaw”.

BUDŻET OBYWATELSKI PO PROSTU DZIAŁA!

Projekt zgłoszony i wygrany w edycji 2017 zakładał liczne działania. Najważniejsze z nich to kompleksowa rekultywacja terenu, utworzenie i zaplanowanie alejek, montaż małej architektury, elementów do zabawy i tablic informacyjnych. Środki na ten cel pozyskano dzięki poparciu mieszkańców i tak, na przestrzeni kolejnych dwóch lat teren był dostosowywany do założeń autorów projektu.

Efekt przerósł najśmielsze oczekiwania i jest jednym z najlepiej ocenianych przez mieszkańców terenów zielonych. Podgórzanie dzięki inwestycji pochodzącej z Budżetu Obywatelskiego zyskali atrakcyjny wizualnie i otaczający odwiedzających spokojem teren zielony, który był bardzo potrzebny w tej części Podgórze.

■ Szymon Turcza-Jurczyński

TAJEMNICA KOŚCIÓŁKA ŚW. BENEDYKTA

Podgórski kościółek św. Benedykta to jedna z najbardziej tajemniczych budowli Krakowa. Jeśli wierzyć archeologom, bardzo dawno temu bo około 1000 roku naszej ery zaczęto budować tu kościół z dostawionym do niego pałacem. To oznaczałoby, że istniał w tym miejscu jakiś ośrodek władzy. Ale jeśli tak, to czyje?

W źródłach nie znajdujemy o tym żadnej wzmianki. Wiadomo natomiast, że budynek ten następnie rozebrano i to tak gruntownie, że usunięto nawet jego fundamenty. Dlaczego? To także pozostaje zagadką. Uczni mnożą spekulacje. Może miał tu powstać ośrodek władzy konkurencyjny do Wawelu? A może klasztor lub nawet biskupstwo tzw. „obrzędki słowiańskiego” – niegdyś akceptowanego, a potem potępionego przez Watykan? Pytań jest wiele, ale żeby na nie odpowiedzieć, trzeba sięgnąć do odległych czasów, na długo przed chrztem Polski w 966 roku. „Z głębi dziejów, krain mrocznych / Puszczych odwiecznych, pól i stepów. / Nasz rodowód. Nasz początek / Hen od Piasta, Kraka, Lecha” – śpiewał w latach 80. ubiegłego wieku w piosence „Żeby Polską była Polska” Jan Pietrzak.

Zapewne jednak owi ludzie, którzy faktycznie żyli w czasach „Piasta, Kraka, Lecha”, niewiele zrozumieliby ze współczesnej polszczyzny. Posługiwali się oni dawnym językiem, zbliżonym do tego, który znamy dziś pod nazwą staro-cerkiewno-słowiańskiego.

Szczęśliwie w jednym z zachowanych dzieł tego języka odnajdujemy fragment, który dotyczy nie tylko naszych małopolskich ziem, lecz także tutejszego władcy – być może któregoś z następców legendarnego Kraka. W tzw. „Legendzie Panońskiej” (Pannonia to dawna łacińska nazwa Węgier) możemy wyczytać, że biskup Metody (ten sam, który wraz ze swoim bratem Cyrylem został potem wyniesiony na ołtarze i obecnie jest jednym z patronów Europy) posiadał dar proroczy. Jako przykład tego daru legenda podaje następujące wydarzenie: „*Pogański knędz, silm wielmi, sjede w Wislech, rągaszese krystianom i pakosti diejaasze. Poslaw, że k niemu i recze: dobro ti se krstisinu. Woliejus woliu, na swajej ziemi. Da nie pliemien i krstien budiesz na tiaszej ziemi. I pomniesz mienie. Że i było.*”

Na pierwszy rzut oka tekst może wydawać się trudny. Ale jeżeli ktoś uczył się rosyjskiego, bez trudu rozpozna używane w tym języku do dziś słowa. We współczesnej polszczyźnie tekst ten brzmiałby mniej więcej tak: „*Pogański książę, silny wielce, rządził w państwie Wiślan. Urągał chrześcijanom i czynił im szkody. [Biskup Metody] posłał do niego poselstwo, które mu rzekło: dobrze by ci było, synu, się ochrzcić, póki możesz to zrobić jeszcze z własnej woli i na swojej ziemi. Bo jeśli nie, to ktoś weźmie cię w niewolę i ochrzci cudzą wolą, na cudzej ziemi. I wspomnisz moje słowa. I tak też się stało.*”

Państwem, które napadło wspomnianego księcia i zmusiło go do chrztu, były tzw. Wielkie Morawy – poprzednik obecnych Czech. Stąd gdy później Mieszko I jednoczył nasze ziemie, Kraków znajdował się już poza granicami Państwa Gnieźnieńskiego – jak w ówczesnej watykańskiej nomenklaturze nazywano władztwo Mieszka. Dopiero w 999 r. przyłączył Kraków do Polski Bolesław Chrobry, mordując przy okazji całą czeską załogę na Wawelu, nad czym ubolewają autorzy średniowiecznych czeskich kronik.

Z tego wszystkiego wynika mało znany – a raczej słabo uświadamiany – fakt, że w Krakowie chrześcijaństwo zaprowadzono ok. 30 lat wcześniej niż na pozostałych ziemiach polskich. Kronika biskupów krakowskich wymienia działających tu jeszcze przed rokiem 966, czyli przed chrztem Polski, dwóch biskupów: Prokopa i Prokulfę. Poza tymi imionami nic o nich nie wiemy, więc niektórzy badacze skłonni są widzieć w nich kapłanów obrzędki słowiańskiego, który na Wielkich Morawach zaprowadzał św. Metody.

To właśnie w tym obrzędzie ochrzczono owego pogańskiego księcia, o którym wspomina „Legenda Panońska”. Morawianie sami porzucili obrządek słowiański, gdy w 885 r. papież Stefan V go potępił i zastąpił rzymskim katolicyzmem z łaciną jako językiem obowiązującym. Co prawda uczniowie św. Metodego nie zaprzestali szerzenia stworzonego przez niego rytuału, ale potem działali już głównie na Bałkanach.

I tu dochodzimy do naszego kościółka św. Benedykta, położonego na wzgórzu Lasoty górującym nad centrum Starego Podgórza. Datuje się go na ok. 1000 r. a więc zalicza do najstarszych budowli murowanych na terenie miasta. Pierwotnie miał nieco inny kształt. Był okrągły, z dobudowanym z boku prostokątnym budynkiem, w którym widziano palatium – siedzibę władzy, podobną do tej, którą mieli władcy na Wawelu, w Poznaniu. Przemyślu, Gieczu czy Ostrowie Lednickim. Kto mógłby tutaj wznieść taką budowlę i po co? Czy był tu jakiś ośrodek władzy, po którym zachowała się jedynie legenda o czarnej, demonicznej królownie, która siedzi w podziemiach Wzgórza Lasoty i łamie karki śmiałkom chcącym dobrać się do jej bajecznych skarbów?

Tego być może nie dowiemy się nigdy, ale przynajmniej możemy oglądać odsłonięte przez badaczy wątki dawnych murów, zachowane w postaci tzw. „rezerwatu archeologicznego”. Podobny rezerwat – oczywiście, w dużo większej skali – znajduje się na Wawelu (ekspozycja: „Wawel zaginiony”). To, co ocalało z kościółka św. Benedykta, jest bez porównania mniejsze, bo też to jedna z najmniejszych krakowskich świątyń.

Jej rozmiary stanowią kolejną zagadkę. Logika wskazywałaby, że albo kościół należało rozbudować i stworzyć wokół osadę, albo zlikwidować, skoro był tak mały i zapewne wykorzystywany tylko parę razy do roku. Taki zresztą był plan w czasach austriackich, gdy obok świątyni wybudowano potężny fort św. Benedykta. Kościółek zasłaniał pole ostrzału i wojskowi nalegali, by go wyburzyć. Na szczęście ówczesny władca Austro-Węgier nosił oficjalnie tytuł „Arcychrześcijańskiego” i nie wypadało mu odmówić, gdy przyjechała do niego podgórska delegacja z petycją cofnięcia decyzji władz wojskowych.

W ten sposób kościółek ocalał. Choć – i to trzeba podkreślić – nadal nie specjalnie o niego dbano i właściwie liczniej odwiedzano tylko w dzień tradycyjnej Rękawki. Wtedy to krakowianie

tłumnie udawali się na Kopiec Kraka, by tocząc wielkanocne jaja po jego stokach zapewniać sobie szczęście i powodzenie w interesach na kolejny rok.

Obrzęd ten, o charakterze czysto pogańskim, był tylko częścią zwyczajów z czasów I Rzeczypospolitej, gdy pod kopcem rycerze regularnie organizowali sobie gladiatorskie pojedynki. Tak przynajmniej możemy wnioskować z szesnastowiecznych „Ksiąg Hetmańskich” Sarnickiego i obchodzonego jeszcze do dziś w Rosji wielkanocnego zwyczaju „Wielkiej Maselnicy”. Wedle tej tradycji mężczyźni ustawiali się w dwa szeregi i bili aż do krwi, by potem wzajemnie wybaczyć sobie wszystkie przewiny, jakie nagromadziły się w ostatnim roku.

Być może właśnie jedynym powodem utrzymywania w tym miejscu kościółka św. Benedykta było całoroczne pilnowanie Kopca Kraka, by i w zwykłe dni nie gromadzili się tu poganie

i nie odprawiali swoich obrzędów. Kopiec Kraka, co nie wszyscy wiedzą, leży dokładnie na tej samej wysokości, co katedra na Wawelu. Gdy stoi się na placu przed katedrą, bardzo dobrze go widać. Jeśli odbywałyby się tam pogańskie obrzędy, byłby to dla biskupów krakowskich pewien kłopot. Proboszcz ze św. Benedykta mógł więc po prostu pełnić tam funkcję porządkowego, który rozpędzał podejrzone zgromadzenia i nie pozwalał na utrwalanie się podobnych praktyk. Kościółek leżał w bezpośrednim sąsiedztwie kopca - było to wówczas jedno błonie, nieprzecięte jeszcze wąwozem, którym dziś biegną tory i ul. Telewizyjna. Widać to dobrze na starych rycinach.

Wezwanie kościółka - św. Benedykta - podpowiadało dawnym badaczom, że może miał on jakiś związek z Tyńcem, gdzie osiedlili się benedyktyni. Jednak wykopaliska pokazały, że kościółek jest znacznie starszy. Istniał już za czasów Bolesława Chrobrego, a benedyktynów do Tyńca sprowadził dopiero Bolesław Śmiały. Bardziej prawdopodobne jest to, że legenda hagiograficzna świętego bardziej pasowała do tutejszych zastanych już obrzędów i dlatego kościółowi nadano taką nazwę. Po pierwsze, atrybutem św. Benedykta jest kruk, a tak właśnie tłumaczono sobie w średniowieczu imię Kraka. Innym motywem jest np. pokonanie smoka, który pęka zarówno w legendzie o św. Benedykcie, jak i w podaniu o Kraku. Po trzecie wreszcie - święto św. Benedykta przypada na równonoc wiosenną, kiedy to zarówno chrześcijanie, jak i poganie obchodzą pierwszy dzień wiosny. Tyle że my mamy Wielkanoc, a u Słowian obchodzono wtedy Jare Gody, po których do dziś pozostały nam takie zwyczaje, jak topienie Marzanny, malowanie jajek czy Śmigus-Dyngus.

Architektura kościółka św. Benedykta jest bardzo malownicza. Właściwie swoim kształtem przypomina on nakryty dachem bunkier, ale to cecha typowa dla budowli leżących na odludziu

względnie na wojennych szlakach. Wiele takich obiektów spotykamy w górach, by wspomnieć tylko kościół w Tropiu, niedaleko Gródka nad Dunajcem. To zresztą także jedna z najstarszych świątyń w Polsce, i też pod wezwaniem św. Benedykta. Podobnie wyglądają również kościoły w Rumunii, gdzie ciągle walki zmuszały ludzi do nadawania obiektom sakralnym charakteru obronnego, z pomieszczeniami mogącymi pomieścić całą ludność wioski i zapasy żywności na kilka lat.

Na architekturę podgórskiego kościółka wpłynęła też znacząco renowacja, jaką podjęto w XVI w. Budowla była już tak wiekowa i zmurzała, że nie pozostawało nic innego, jak tylko podeprzeć jej wszystkie ściany solidnymi skarpami. Dlatego budynek, prezentujący się z zewnątrz dość majestatycznie, jest bardzo ciasny w środku i nie może pomieścić wielu wiernych.

Na koniec warto wspomnieć o dwóch postaciach związanych z tą budowlą. W latach 60. ubiegłego wieku w związku z przypadającą w 1966 r. rocznicą tysiąclecia chrztu Polski prowadzono w całym kraju wielkie badania archeologiczne. Objęły one także podgórski kościółek św. Benedykta. Ukazało się też wtedy wiele publikacji na temat Słowian, pogańskich obrzędów, a także państwa Wiślan i Polan, oczywiście, ze szczególnym uwzględnieniem roli Piastów. Tematyka ta zapełniła łamy prasy, wydawano też różne książki, na czele z „Pogańskim Księciem Silnym Wielce” autorstwa krakowskiego dziennikarza, Janusza Roszki. Publikacja ta, w której znalazły się rozdziały poświęcone badaniu dziejów Kopca Kraka i kościółka św. Benedykta, zainspirowała wielu młodych ludzi do wybrania się na archeologię. Jej lektura może też okazać się ciekawa dla dzisiejszych czytelników, którzy interesują się zjawiskiem tzw. „turbo Słowian” i dziejami „Wielkiej Lechii”. W obecnych czasach znów obserwuje się wzmożone zainteresowanie dziejami Polski, początkami naszej państwowości oraz ogólnie - słowiańszczyzną. Podobnie było nie tylko na przełomie lat 60/70 XX w., ale także w epoce romantyzmu. Nie podejmując się oceny tego zjawiska, warto zauważyć, że na pewno kieruje ono uwagę na zabytki i prowadzi do poprawiania ich kondycji, ocalając je dla potomności. Kościółek św. Benedykta nie jest tu wyjątkiem.

Badania owej świątyni prowadził architekt wybitnie zasłużony dla ochrony i popularyzacji polskich zabytków, autor telewizyjnych programów „Piórkiem i węglem” - prof. Wiktor Zin. Można o nim powiedzieć: podgórzanin, bo jeden z historycznych dworów przy ul. Zamojskiego do dziś jest własnością jego rodziny. To właśnie on, wraz z docentem Władysławem Grabskim, odkrył w 1962 r. pod kościołem św. Benedykta ślady jeszcze starszej rotundy i palatium. Nie były to nawet fundamenty tych budowli, tylko widoczny w gruncie ich negatyw, bo oba gmachy zostały bardzo starannie rozebrane, zanim postawiono na nich obecny kościół. Co ciekawe, nową świątynię wzniesiono z kamienia pozyskanego z terenu, który leży aż za Wieliczką, choć tuż obok istniało w średniowieczu kilka czynnych kamieniołomów. Dlaczego nie wykorzystano materiału z jednego z nich? Badacze mają na ten temat kilka teorii - ale żeby je poznać, warto zajrzeć do wspomnianej książki J. Roszki „Pogański Książę Silny Wielce”. Gorąco polecam wędrowkę w te odległe dzieje - pieszą, zmotoryzowaną lub czytelniczą. A najlepiej wszystkie naraz.

■ Maciej Mieźian

SPACEREM NA LIPOWĄ SZLAKIEM PODGÓRSKICH ULIC

Zapraszamy na podróż po najpiękniejszych ulicach malowniczego Podgórza. Nasza dzielnica wciąż dynamicznie się zmienia, pozostają jednak miejsca kryjące w sobie nieznaną historię wartą poznania. Zapraszamy Was, Drodzy Czytelnicy do wspólnego spaceru i odkrywania na nowo miejsc naszej dzielnicy.

Tym razem kierujemy się w stronę Zabłocia, które swoją nazwą nawiązuje do tzw. terenu „za błotem”. Pierwsze wzmianki o okolicy pojawiły się już w połowie XIV wieku. Zabłocie to szczególne miejsce w Podgórzu, niegdyś mocno związane z szeroko pojętym krakowskim przemysłem. Dziś jest to prężnie rozwijający się rejon Krakowa, w którym industrialny charakter miesza się z nowoczesnością, a miejsca kultury przyciągają tłumy.

Zmierzamy w stronę stacji kolejowej Kraków-Zabłocie, gdzie w niedalekiej odległości znajduje się ulica Lipowa. Jest ona doskonałym przykładem wspomnianego wcześniej kontrastu - przemysłowe budynki z minionej epoki przeplatają się tu z nowoczesnym budownictwem. W tym miejscu znajdowały się tu fabryki wpisane do miejskiej ewidencji zabytków, takie jak: fabryka zapalek „Znicz”, którą przebudowano na zakład wyrobu butelek, później na Krakowską Hutę Szkła, dziś jest to Instytut Ceramiki i Materiałów Budowlanych. Kolejną była pierwsza małopolska Fabryka Naczyn Emaliowanych i WYROBÓW BLASZANYCH

„Rekord”, w późniejszych czasach Deutsche Emailwarenfabrik Oskara Schindlera a obecnie znajduje się tu muzeum historyczne Fabryka Emalia Oskara Schindlera oraz muzeum sztuki współczesnej MOC AK. Ważnym miejscem dla krakowskiego przemysłu była także Fabryka Siatek, Mebli, Konstrukcji Żelaznych i Wyróbów Ornamentalnych Kutych Józefa Goreckiego, która od 1920 znana była jako Krakowska Fabryka Drutu i Wyróbów Żelaznych W. Kucharski. Warto wspomnieć, że ulica Lipowa stanowiła główny plan podczas kręcenia filmu Lista Schindlera Stevena Spielberga w 1993 roku.

Lipowa dziś przyciąga tłumy. Chętnie zaglądają tu zarówno mieszkańcy Krakowa jak i turyści. Największą uwagę zdaje się skupiać Muzeum Historyczne Miasta Krakowa Fabryka Schindlera. Zobaczymy tu wystawę stałą „Kraków – czas okupacji 1939-1945” poświęconą okresowi niemieckiej okupacji miasta. W Muzeum ukazane są dzieje miasta i mieszkańców Krakowa w okresie trwania II wojny światowej oraz fabryka przy ul. Lipowej w zarysie historycznym. Znajduje się tu wiele sal ekspozycyjnych podzielonych na zagadnienia tematyczne, takie jak np. wojna 1939 r., los Żydów krakowskich czy dzieje ludzi pracujących w fabryce i historia samego Oskara Schindlera. Muzeum posiada wiele eksponatów uzupełnionych historycznymi fotografiami i archiwalną dokumentacją.

W budynku obok znajduje się kolejna instytucja kultury jaką jest Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOC AK. To miejsce znane dobrze wielu mieszkańcom „Trzynastki”. Zgodnie z założeniami programu MOC AK prezentuje sztukę współczesną skupiającą się na dwóch ostatnich dziesięcioleciach. Szczególnie podkreślono tu kontekst powojennej awangardy i konceptualizmu. Artystyczne projekty wzbogacone są o instalacje edukacyjne i badawcze, dzięki czemu wystawy przystosowane są dla róż-

nicowanej grupy odbiorców, a wizyta w tej instytucji jest atrakcją dla całej rodziny. Na stałą kolekcję Muzeum składają się prace ponad dwustu artystów i artystek współczesnych. MOC AK oferuje nam również księgarnię, bibliotekę, kawiarnię oraz pracownię konserwatorską sztuki współczesnej.

Ulica Lipowa to miejsce, do którego chce się wracać. Jest tu wiele ciekawych miejsc i fantastycznych lokali gastronomicznych. Jednak co istotniejsze to miejsce to historia, a wizyta w Muzeum Fabryka „Emalia” Oskara Schindlera pozwala nam tę historię poznać i podobnie jak sam spacer po Lipowej - odkryć Zabłocie na nowo.

■ Karolina Budyś

PO Podgórze

RUSZAJ NA SPACER....

Lato zagościło w Krakowie, a wraz z nim piękna pogoda i okazje do urlopu. Prezentujemy kolejne 3 propozycje spacerowe - te najbardziej znane oraz mniej popularne punkty, które warto zobaczyć!

OKOLICA RONDA MATECZNEGO

1

"Chwastowy" Ogród

Urokliwe miejsce powstałe z inicjatywy obywateli Dzielnicy przez Budżet Obywatelski! Infrastruktura dla rodzin z pociechami w formie placów zabaw oraz ławek wkomponowanych w naturalny krajobraz

2

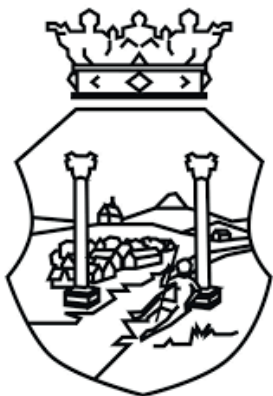
Park Zdrojowy Mateczny

Ceniona przez specjalistów wida lecznicza w centrum miasta? Malownicze ogrody o krok od doskonale skomunikowanego ronda? Tak prezentuje się oferta Uzdrowiska Mateczny

3

RKS Garbarnia Kraków

Jeden z tematów numeru. Sto lat historii zachęca do odwiedzin siedziby klubu i obejrzenia stadionu drugoligowca. Niepowtarzalna atmosfera zarezerwowana jednak dla dni rozgrywek

PO Podgórze

**RUSZAJ NA
SPACER....**

**ZAJRZYJ DO NUMERU I POZNAJ NASZE
PROPOZYCJE TRASY PO DZIELNICY XIII**